

Múltidéző

MÁRCIUS
ÁPRILIS

A mindenki számára ismeretes márciusi eseményekhez kapcsolódva tekintsük át, mennyiben köthető Sopronkövesdhez az 1848/49-es szabadságharc és az azt követő néhány évtized. A szabadságharcban hét helyi honvéd harcolt Kossuth zászlaja alatt: Gratzol János, Gratzol József, Lang János, Nagy János, Ölbei Ferencz, Pete Német István és Radits János. Ők szerencsése épségben hazatértek. 1848. április 29-én Sopron vármegye elrendelte az önkéntes nemzeti őrsereg felállítását a nemes, valamint a legalább ¼ telekkel bíró jobbágy férfiak közül. A honvédség részére pedig a vármegye verbunkosok kiküldésével önkénteseket toborzott. A nemzetőrségnek 68 kövesdi tagja volt, beleértve az urasági kasznárt (gazdasági intézőt), Flaskár Antal káplánt, és Döbrösy János „Helybéli Tanító”-t. Sopron megye már 1848. december 16-án osztrák megszállás alá került, s a felszabadítására irányuló törekvések az 1849-es tavaszi hadjárat során sem vezettek eredményre. A szabadságharc leverése utáni neoabszolutizmus idején eltörölték a megyerendszert, a dunántúli terület kilenc megyéjét Sopronból kormányozták. Haynau már 1849 októberében a kerületi főbiztosok feladatává tette a községi előljárók kinevezését, így a községi önkormányzat önállósága is csorbát szenvedett. 1848-ban Lövé követválasztási székhely lett, melynek körzetébe eredetileg 59 község, illetve falu – köztük Kövesd – választói tartoztak. A szabadságharcot követő abszolutista kormányzat 1855-ben rendelkezett a tanítói és jegyzői feladatkör szétválasztásáról, helyébe a kerületi jegyzőség intézményét állították. Ennek értelmében a lózsi kerületi jegyző alá tartozott Kövesd és Pinnye. A Bach korszak megdőlte után (1859) azonban a kerületi jegyzői hivatal is megszűnt, és a jegyzői teendőket újból a tanító végezte. 1872-ben újra szétvált a két tisztség, melynek betöltésére Lózs, Kövesd és Pinnye körjegyzőt választott, Lózs székhellyel. Községünk 1922-ig tartozott a lózsi körjegyzőséghez, ekkor alakult meg az önálló jegyzőség.

Kelemen Dávid

„Böjti multság”

Mivel beköszöntött a böjti időszak, és közeleg a húsvét, illő lenne böjti és húsvéti szokásokról mesélnem, azonban úgy döntöttem, mivel ezek nagy része a katolikus vallás ilyenkor megszokott ünnepi szertartásaihoz kapcsolódik, amit elég vallásosnak számító falu lévén sok mindenki ismer, inkább más „hagyományos”, mégis ide kapcsolódó dolgot választok Önöknek.

A böjt nemcsak azt jelentette, hogy nem szabadott alkoholt inni, húst enni, és mást is csak mértékkel, hanem más tilalmak is éltek. Tilos volt hangosan, zenével mulatni, bálokat rendezni, táncolni. Ezért a fiatalok és kevésbé fiatalok különböző elfoglaltságokat találtak ki saját maguk szórakoztatására. Ez általában közös időtöltést jelentett, hiszen nem volt tv, számítógép, ami napjainkban megoldja az egyéni „szórakozást”. Akkor még jobban egymásra voltak utalva az emberek, nem csak a bajban és a munkában, de a kikapcsolódás terén is.

A lányok énekes tánca nem számított "igazi" táncnak, így ezt böjtben is járhatták. Kétféle változata volt, az egyik, amit körben táncoltak, a karikázó, más néven cickomozás, szinalázás (ezt a Kövirózsás táncos asszonyok már többször bemutatták Önöknek), a másik pedig a kanyargós, vonulós változat, ezt hajlikázónak, ulicskázásnak is nevezték. (Ennek egyik ránk maradt formája a "bújj, bújj zöld ág" című gyerekjáték.)

Ma is ismert játékokat is játszottak, gondolom, nagyon keveseknek kell elmagyarázni, hogy hogyan kell ugróiskolázni, sőt törni, bújócskázni, szembekötősdizni, kacszáni, „adj király katonát” kezdetű játékot játszani.

Sok olyan játék volt, amit ma már kevésbé ismerünk, vagy esetleg azért nem ismerjük, mert nálunk nem volt elterjedt. Ilyen pl.: a métázás, mancsózás, fecskézés, csülkőzés, görcölés, bigézés, köcsögözés. Rengeteg játék volt azon kívül, amiket itt felsorolok, de ezek közül bemutatom a „futóméta” nevű játékot.

Kell hozzá kb. 30m x 50m-es terület, aminek egyik felén meghúzzuk az ütő-, másikon a futóvonalat. A játékosokat két részre osztjuk, egyik lesz a kapók, másik az ütők csapata. A játék lényege, hogy az ütők átjussanak a futóvonalra és vissza, úgy, hogy egy közülük feláll az ütővonalra és az ütővel elüt egy teniszlabdát, ami nem hagyhatja el a pályát, illetve nem is pattanhat le a felezővonal előtt. Ha sikerült elütni, akkor az ütőjátékos elindul a futóvonal felé, a pálya területén álló kapó csapat pedig igyekszik elkapni a labdát, és kidobni az éppen futó játékost. Ha beér a játékos a futó vonal mögé, akkor szerzett egy pontot, ha vissza is fut, akkor kettőt. Addig ütnek egymás után az ütő csapat tagjai, amíg van játékos az ütő oldalon. Ha kidobnak valakit, vagy pedig pattanás előtt elkapja a kapó csapat a labdát, akkor helyet cserélnek és kapókból lesznek az ütők. Ez így cserélődik folyamatosan.

Ha van kedvük, szívesen kipróbálhatjuk gyakorlatban is, részletesebb szabályok alapján a játékot! Várom jelzésüket!

Dani Krisztina

Forrás: Lázár Katalin: Népi játékok in.: Magyar Néprajz VI. Népzene, néptánc, népi játék. 1990 Akadémiai Kiadó, Bp. szerkesztő: Paládi-Kovács Attila

